

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

виносять: в Австрії:

на цілий рік	24 К
на пів року	12 К
на чверть року	6 К
на місяць	2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною вишкою 7 доларів або 14 рублів; з вишкою двічі в тиждні 6 доларів або 12 рублів; з вишкою що суботи 5 доларів або 10 руб. Поодинокі члени по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руоне ми серце і віра руска“. — З Русланових польміє М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5 год. по полудни. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського ул. Я-гайлонська ч. 4.

Рукописи звертає ся лише а попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надієлі-нім“ 40 сот. Подяки і правліні донесеня по 30 сот. від стрічки

Підпольна робота в Росії.

(X) Від останніх виборів минулої осені до російської думи проявляє ся що раз більше заострене між думою а правительством. Вибори були переведені по столичним-ським, бо міністер-предсідник Коковцев веде політику свого попередника. Відповідно сій політиці намагав ся Коковцев виборами заперити собі більшість і перевів їх в тій цілі по російськи. Колиб се йому було повело ся, тоді значне думи булоб обнижене до неможливости, бо більшість думи сповняла би послухно прикази правительства. Така дума остала би неможливою навіть в Росії.

Однак вибори до думи вийшли так, що сторонництва лівниці здобули більшість і з поміж себе вибрали навіть президентом Родзянко. Мимо політичної покірности думської лівниці і обмежених прав думи в широкіх російських кругах ненавидять конституцію і парламентарний устрій. До ворогів парламентаризму зачисляє ся переважна більшість Двора, військові круги, дворянство і чиновництво і велика часть крестьян. Щоби лишити ненависну конституцію єї звачіня, намагають ся там знести становище міністра-предсідника.

Тим способом відпало би становище одвічальне за загальну політику, а замість того кождохасний повірник царський міг би робити все по своїй вподобі в царськ імєні. А що Коковцеву надійшло бути міністром-предсідником, то він імовірно по відпустці сподіваний в осені не дістане наслідника. В раді міністрів буде отже спершу проводити найстарший рангою ресортовий міністер, а опісля мабуть міністер внутрішніх справ, Маклаков, теперішній любимець царя. Се там цікавіше, що він єсть братом найвизначнішого опозиційника в думі.

Проти такого перевороту, котрий усуває одвічальність міністрів, виступає Франція о стілько, бо в Коковцеві бачить Франція найліпшого міністра скарбу в Росії, котрий дуже добре ознакомлений з господарською і фінансовою війною, яку тридержавного союзу. Може бути, що не дійде до такого перевороту, наколи прояснило би ся заграничне положенє, бо в Росії зараз зрозуміли би змагання правительства після воєнного втихомирєня і тоді почала би ся борба проти него. Предсідник Родзянко зложив докази, що дбає про повагу думи, але не знати, чи зуміє супроти правительства здобути ся на потрібну рішучість.

До оборони проти нападів на конституцію і думу, котрої жите не має довше тривати, як сей рік, приготувляють ся найкращі сторонництва. З часописів видаваних за границею видно, що єї крайні сторонництва на случай загрози конституції готові хватати ся найяскравіших середників революційних. Доказом, що революціонери не думають жартувати, може послужити обставина, що на певне число найвищих личностей має бути зараз назначена кара смерті, коли би мало повернути самодержавє. В дійсности деякі високопоставлені личности мали підставати такі погрози.

В одній льондонській анархістичній часописи поміщено навіть „статистику“ переведених „експропріацій“ (значить розбишацьких грабовань) в 1912. р. в користь крайних сторонництв. Ся статистика виказує 287 слухачів із зрабованого квотою понад 5 мільонів рублів. Се лихо підпольної роботи. На сю ро-

боту революційних живе звернула тепер бачність тайна поліція російська в державі і за границею і розвинула вельми заподадливу діяльність, але доси не повело ся їй багато дечого відкрити. Однак в Петербурзі самім увязнено сотки осіб. Прилюдно і приватно відважують ся говорити хіба ще про заграничну політику, бо всі затривожені шпигунами тайної поліції.

Розлад в народно-демократичнім сторонництві.

Кожде сторонництво складає ся в початках свого естования з людей, перенятих одною думкою, одною ідеєю, яку оно старає ся розширити поміж найширшими народними кругами. Коли однак оно стане впливовим і деякі люди видять в приналежности до него личну користь, то тоді втискають ся до него такі люди, яких думка є зовсім противна цілі основників сторонництва. Задля ріжниць поглядів поодиноких членів може повстати диятого в сторонництві незгода, що може довести до цілковитого розладу а навіть упадку сторонництва, коли сего розладу не усуне і не запобіжить лиху завчасу.

Примір такого розладу маємо на народно-демократичнім сторонництві і се зовсім не дивно. Бо подивім ся, хто до него належить? Почавши від нехристиянських священиків от таких приміром, що стоять з кувфлем пива в вікні, коли вишні католицькі народи ідуть торжественно в процесіональнім поході улицями Відня в часі Евхаристийного торжества і таких, що пишуть статі в „Ділі“, аби нарід усунув Єпископа із Єго становища, належать до сего сторонництва найріжніші відтинки лібералів, почавши від найбільше уміркованих, а скінчивши на найкрайніших анархістах, що пробували навіть видавати анархістичну часопис. Додати до того треба ще і священиків, що верховодять ся ще совієтні і радикалів, що стидяться ся належати отверто до радикального чи соціалістичного табору, щоби не мати за товаришів Трильовського чи Вітика.

Но і чи може бути між такими ріжнородними членами згода і гармонія? Ні! Доказом сего є орган сего сторонництва „Діло“. Надармо шукавсь там якої провідної думки. Містить ся в ній, що хто напише, і як хто напише. Если би ми зіставили ті статі, які „Діло“ подаєть в році, то показало би ся, що в одній статі перечить ся тото само, про що в иншій запевняло ся. Се завважали самі члени народно-демократичного сторонництва та заявляють, що в редакції „Діла“ панує цілковите безголове і що єго редактори не мають найменшого перегляду тай не знають, що они коли помістили. Ну, але не дивую ся редакторам, коли і не всі наші послы знають про найважливіші справи, які приходять на денну чергу в парламенті і довідують ся доперва від приватних людей, про що они повинні самі знати. Се дасть ся легко пояснити тим, що они пишуть власних справ в тім часі, коли народні отже загальні справи розбирають ся в парламенті.

Чи однак сей розлад в „Ділі“, котрий є зверхною проявою розстрою пануючого в цілї народно-демократичнім сторонництві, виходить йому на шкоду? Я бим того не сказав, а маю до сего причину, іменю: Я чув вже не раз наріканя зі сторони совієтніших священиків на „Діло“, коли оно покаже протирелі-

гійні роги і ними вколе їх совість. Не оден з священиків зарікає ся тоді, що вже більше „Діла“ не буде передплачувати. Але за якийсь час опісля подає „Діло“ умірковані статі і не дітєне навіть релігії. Тоді починають тішити ся сї совієтніші священики і кажуть: „А що не казав я, що „Діло“ лише случайно подало таку статію, єму се раз лучило ся; але від якогось часу оно вже зовсім поправило ся“. І так пригдушують свою совість тоті священики до часу, доки „Діло“ не покаже знов, що ті роги, які оно скриво на якийсь час, їх може показати кожної хвилі, бо оно їх завсїгда має, хотій не завсїгда їх показує. Так повтаряє ся тота сама історія раз у раз. Але „Діло“, а з ним і народно-демократичне сторонництво виходило на тім добре. Бо „Діло“ одною статією вдовольить совієтнішого священика, другою „нехристиянського“ священика, третьою уміркованого ліберала, другою крайнішого ліберала, ще другою радикала, а ще другою атеїста і анархіста. Вправді раз оден читач „Діла“ невдоволений з него, другий раз инший, третій раз ще инший і т. д., але взагалі всі вдоволені, бо кождий знайде в ній крім того, що єго невдоволяє ще і се, що єго вдовольить. Если би не се, то я певний, що народно-демократичне сторонництво було би уже давно розпало ся. Розлад отже, який в ній панує, піддержує єго естования. Но чи такий розлад може принести успіхи для народної справи? О тім дуже сумніваю ся. Бо, щоби нарід яко нарід ставнув високо, до того треба, аби народне сторонництво підняло високо сєй прапор, під яким Константин Вел. відніс так світлу побіду над своїм ворогом. А се знама в народно-демократичнім сторонництві усунене в найдальший кут. Дальше повинне бути се знама злучником між духовенством і світськими людьми.

Як довго сего не буде, так довго народно-демократичне сторонництво може вправді жити, однак цвести не буде, а если і зацвіте, то зродить овочі нездорові, що замість піддержати сили народу, затроїть єго.

На жаль нема на се поки що надії, щоби було краще і тому оправданий біль кращих одиниць сего сторонництва, що сумно кивають головами і кажуть: зле з нами, бо в нашім сторонництві „безголове“.

Песовітні хлополали або як „Свобода“ говорить до наших селян!

(Дальше).

Застановім ся коротко над тою енуціяцією „Свобода“, а відразу зміркуємо, що ходить ту о хлополаство і о настроюване нашого селянства до погорди християнсько-суспільної партії.

„Свобода“ умисно на самім початку значує, що є лиш три партії українські без жадних близших пояснень, а коли мусіла агадати за четверту партію, дістав редактор нервового подразнення. Він висловлює в нервовім подразненню, хоч знає з гори, що то є неправда, нечесна інсинуація, кажучи, що „дехто“ (як загальне і широке є то слово „дехто“, але щоби хто не гадав, що дехто з української суспільности зайняв ся основанєм в починах укр. суспільн. партії) опісля обясняє щирше, що „то польські пані і ставіславський Єпископ Хомишин хотіли би сотворити ще одну українську політичну партію

т. зв. християнсько-суспільну або клерикальну а додає для більшого постраху в скобках (попівську) партію.

Хто пригадує собі з передних літ ріжні дописи з домаганнями утворити християнсько-суспільне сторонництво, хто знає, як націонал-демократи в своїй пресі і в публичних виступах були розгудляли ся, як кидали на найдостойніших наших і многозаслужених одиниць клевети, тому лиш, що они відсували ся від їх диктатури, той зрозуміє, що силою самого факту, що радикалам усував ся в націонал-демократичне сторонництво, відносини стали неможливі, тож з тої причини утворило ся христ.-сусп. сторонництво, котре покляло собі задачею, боронити загрожену і підорвану нац.-демократами віру, моральність, Церкву і людське достоїнство християнське.

Тут нема і бесіди про якісь панські польські впливи а тимменше одиниця, хоть би се був і єпископ, не вспіла би оснувати сторонництва. Що иншого є потреба дійсна такого сторонництва християнського, а що иншого якісь впливи.

Кождий зрештою симпатизує з тим, хто єму милий, користний чи помічний. У Поляків є чимало сторонництв, але ніхто не говорить о них, що котресь з них є інтригою рускою, чи московскою чи прускою, чи як там. Наші націонал-демократи заравили ся від наших москалів галицьких, котрі українську справу ідентифікують із польщенєм нашого народу і уважають її інтригою польскою для повалєня Руси (они розуміють Росію). Ми не дивуємо ся націонал-демократам, що они таке вигадують алобно, бо хто з ким пристає, таким ся стає, знаючи, що хоч до часу деяких темних селян потрафить ся в той нечесний спосіб відстрашити від участі в христ.-сусп. сторонництві.

Та се не допоможе. Як було колись із справою національною по 1848. р. — 1880. р. зглядно 1890., те стане стане ся із зростом ідеї народної, але християнської. Прозріє темний загал, воджений деякими загорілицями націонал-демократичними, радикалами і соціалістами.

Неправда і насильство всегда мстять ся, о сїм нехай знають навіть недозрілі письменники із нац.-демокр. партії. Они навіть гаразд не розуміють суті самої христ.-сусп. партії бо кажуть, що она клерикальна — попівська. Видно, що то неправда, коли аж 400 священиків єї відпекує ся, але не з мотивів попівсько-станових, лише тому, що виховані в загорілости нац.-демократичній політичній, на пів радикальній а в дійсности в рівнодушности на всякі обиви християнського життя.

Злобна „Свобода“ представляє незрячим селянам в тім виді і зміслі христ.-сусп. сторонництво, що оно є інтригою польскою з кривдою рускою, видумкою польських панків, котрі в той спосіб як всеполяки через „Руского Селянина“ хотять тим легше вісти і проковтнути укр.-руську справу і пускають навіть через єпископа і єму підчинене духовенство тумана, що то чиста укр.-руська справа без огляду на всякі бічні цілі.

Чомуж то оно має бути попівською партією себ то клерикальною? Але щож то є, питаємо, що світські люди проводять ним і більшість значна членів се світські люди? В націонал-демокр. сторонництві є дуже багато духовних. Так она попівська партія? Є протіворічність в „Свободі“, бо як то можливо, щоби сторонництво христ.-сусп. було видумкою польскою а рівночасно і попівським клерикальним. Миж знаємо, яка прихильність поляків взагалі а польських панів особливо до укр. духо-

венства. Так само радикали все докоряють націон.-демократам, що то вони є дійсно національною партією в противорічності до радикальної або соціалістичної тому лишень, що духовенство до націон.-демокр. сторони належить. Правда се болюче для націон.-демократів, вони руками і ногами сего відпекують, як і пруских марок, о котрі злові люди їх посуджують. Алеж Христ.-сусп. сторони обнімає всі стани, всі справи народні і дорогою християнської віри стремлять до відродіння людства.

На всіх видних становищах того сторони стоять не духовні а світські люди. Вистарчить поглянути на організації німецькі, бельгійські, словінські і т. д. Се сторони стремлять лишень до того, щоб зробити суспільність християнською в теорії і практиці, щоб попірала інтереси христ.-катол. світогляду і Церкви катол. і трудилася для розвитку і поступу народу на християнській основі.

„Свобода“ старає ся рішучо ввести розлад між народом а духовенством, кидаючи незрозумілі для народу, образливі і негідні підозри о якісь пакти із панамі польськими і т. д. Коли радикали говорять щиро і отверто і цілою силою пари пруть до відорвання народу від впливів Церкви і духовенства, то „Свобода“, орган офіційний націон. демократів для селян і міщан йде дорогою зрадиво-підступною, більше велить догадувати ся, ніж дійсно виповість, але одно і друге є рівнозначне а друге навіть небезпечніше, як перше, тому як раз, що скрете.

„Свобода“ пише далі, що „в клерикальній партії виключний провід мало би духовенство, а під позором оборони інтересів Церкви духовенство провадило би свою стану політику, а хлопці мали би бути тою худобою, яка своїми голосами і своєю силою мала би помагати ріжним панкам в реверендах і сурдутах здобувати для себе ліпші посади і парохії то що.“

Яка може бути станова політика духовенства, се остане тайною „Свободи“, бо коли би її запитали, певно не дала би виясненя ані ніхто із націон. демократів, хіба може хтось з тих 400. безсмертних духовних, вірних ідей націон. демократичній, бож то вони мають „ключ розуміння“ чому у нас партія христ. не можлива.

Ми станової політики не вели і не будемо. Церков і не дозволяє вести стану політику політику з виписком інших станів. Се насильство моральне є недопускає у нас. Політика нашого сторони може бути лише християнська на скрізь, о скільки се в силах людських, а при тім дійсно оборони інтересів Церкви. А що у нас не було сторони, котре би хотіло щиро боронити інтересів катол. Церкви, треба було осмислювати сторони політичне, бо без організації нічого не вдіє ся.

Знають націон.-демократи дуже добре, що ніякі особисті, чи станові інтереси не грають ролі в політичній організації христ.-суспільників і що вискази про панків в реверендах і сурдутах, про парохії і посади „товсті“, а лиш видуманими на се, щоб взбудити нехтї до христ. суспільників, мов би то вони не ідею руководили ся а мали на оці також тільки особисту наживу. Тимчасом багато є членів в христ.-сусп. сторони, котрі ані ліпших посад не одержать, ані не потребують особисто нічого від нікого, тимбільше, що сторони як таке, ані его виділ не має до роздавання посад і парохій.

Се сьмішне і глухе гідне лиш тих письменців, котрі оден наперед другого дуть ся за всякі посади товсті в ріжних інституціях і добрі пенсії а нічого не робять. Вистарчить поглянути на тих деяких націон.-демокр. патріотів у Львові і на провінції, а стане ясно, що то до них треба би згадати слова „Свободи“ з цілою рішучістю віднести, бо вони вже ті товсті посади посідають. О сій системі в христ.-сусп. сторони нема мови. Тут бо, коли хто працює, то для ідеї а не для наживи.

Хтож, як не нац.-демократи з радикалами і соціалами женуть народ, щоб своїми голосами підпирати ріжних панків, але не в реверендах лише в сурдутах? На христ.-сусп. же ніхто не голосував і їх своєю силою не підпирав, проте відпадає і той заклад „Свободи“ звернений до всіх христ.-суспільників без розбору.

(Конець буде).

„Російська хоругов на Карпатах“.

Від кількох днів Європу засипано прямо телеграмами про панславистичні демонстрації в Петербурзі. Оноді відбула ся панславистична а радше протиявстрійська демонстрація, яка перевищила все, що небудь доси панслависти устроїли. Поверх п'ять тисяч осіб зібралось в салі дворянського касина під кличем протесту проти „гнету православ'я в Галичині і на Угорщині“. Прибули високі церковні достойники, предсідники славянських товариств, дуже багато членів думи і держ. ради, генералів, офіцерів і т. д. Велике вражіння зробила поява патріарха з Антіохії Григорія IV. в товаристві митрополита Триполісу, який поблагословив учасників. Предсідник зборів г.р. Бобрінський, повитавши достойників заявив, що бажає, щоб се благословенство відчували галицькі брати, які терплять за віру (!) в тюрмах. Потім г.р. Бобрінський відчитав вірш надісланий волинським архієпископом Антонієм, який зважав, що би заткнути російську хоругву на Карпатах. У відповідь на сей клич потряс комотаю зборів могутий оклик: „Геть з Австрії! Добру! Побийте Австрію!“ Оба головні бесідники г.р. Бобрінський і Савенко виголосили довгі промови про страшний гнет православ'я в Галичині і на Угорщині. Відсвідано ріжні славянські гимни, а на конець гимн галицьких русофілів: „Пора за Русь“. Зібраним офіцерам зроблено велику овацію. Студенти носили їх на руках і кричали: „Геть з Австрії! Нехай живе армія!“ Ухвалено резолюцію, щоб висловити „угнетенням і страждаючим православним мученикам“ в Галичині спочування і просити „Св. Синод“, щоб ві всіх церквах в Росії і поза межами Росії відправлено богослуження за спокій душі мучеників за віру і за полекі судби „Москадів“, що стогнуть в тюремних казематах Галичини“. Далше ухвалено звернути ся до правительства з домаганням, щоб сповняючи історичне післанництво положило конець „мучеництву православ'я в Австрії“ і так само як Австрія має нагляд над католиками в Альбанії, виконувало нагляд над православним населенням Австро-Угорщини (!).

Отсе короткий перегляд великої протиявстрійської демонстрації в Петербурзі з дня 7. с. м. Таких демонстрацій при участі високих достойників і офіцерів відбуло ся багато.

Сі демонстрації говорять самі за себе; їх ціль: викликати війну з Австрією, щоб завбрату Галичину, тепер популярну в Росії під назвою „Прикарпатської Русі“ і заткнути російський прапор на Карпатах. Теревені про віком у Галичині не звисне мучеництво неіснуючого православ'я се лише „аргумент“, який має промовити де темного російського народу, вказуючи ему, що війна з Австрією о Галичину — се сьвята війна в обороні „православ'я“.

Які наслідки видасть ся панславистична агітація — побачимо. Однак се факт, що російському правительству на разі не на руку сї агітації Бобрінських і Савенків. Нинішні телеграми з Петербурга доносять, що предсідник Петербурга видав розпорядок проти демонстрантів і сей розпорядок оголошено. В правительственных кругах говорять, що далше такого рода демонстрацій не будуть терпіти. Мав появи ся вже й царський указ, який зборення військовим брати участь в яких-небудь демонстраціях. Сазонов ізза нападів націоналістичної печати мав подати ся до відставки, однак одержав відповідь, що тепер не пора на зміни в кабінеті.

„Tägliche Rundschau“ пише, що Австрія також вже за багато провокацій всїляких Бобрінських, тому поробила відповідні кроки у російського правительства. Тим більше, що сї агітація обіймає щораз ширші круги в Росії і у Варшаві прим. скріплено значно сторожу перед австрійським консулятом, боячись чорносотенного нападу.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і привидувати нам нових передилатників в кругах своїх знайомих.

На Балкані.

Микита робить інтерес.

„Frankf. Ztg.“ доносить з Риму, що справа Скорди дасть ся поладити мирно. Італія і Росія направили на Чорногорю, щоб уступила. Великодержави радо дали би Микиті 20 мільонів за європейський мир. Трудніша є справа областних домагань, бо Чорногора домагає ся кавалка альбанського побережя.

Всі, що приїжджають з Цетинї до Катара, кажуть, що господарське положення Чорногори є розпучливе. Про дальшу війну нема бесіди. Болгарія, яка до сего часу уділяла грошевої помочи Чорногорі, тепер не хоче її вже давати.

Положене біля Антиварі є незмінне. Блокада же не розпочала ся. Вчора можна було замітити сильний рух серед італійської флотії.

Сербія смирніє.

Після останніх вістей усунене сербського війська з кораблів в Солунї треба приписати зміні поведеня сербського правительства. Також Греція рішила не уділяти більше своїх кораблів до перевозу сербської армії. Є се дуже додатний момент в положенню; рівнож корисне є й те, що великодержави уділили Сербії вістей про границі Альбанії, а се в надії, що витягне з моностаї опорожнить Альбанію.

В Білгороді лаує занепокоєне ізза проволочки в здобуттю Скорди. Прилюдна опінія бачить в тім причину політичної натури. Дневники звизають правительству до енергічної акції.

Кладбище на Чаталджі.

В положенню військ під Чаталджою нема зміни. На основі договору на лівім крилі гребаном мерців. По турецькій стороні погребано доси поверх 400 Болгар.

Непорозуміння між союзниками.

Від часу овладі Адрианополя відносини в балканських союзї погіршили ся. Греція числить ся з тим, що прийде до задирки з Болгарією. Греція окрім Солуня має претенсії до областї аж по Драчу.

В софійських міродатних кругах не бачать причини до безпородного підписаня мирних переговорів. Коли ходить о Болгарію, то була би она в кожнім случаю до сего готова, однак рішене зависить з одної сторони від великодержав, з другої від становища союзників, яке могло би вплинути на Болгарію.

Важні послуханя.

Міністер заграничних справ г.р. Берхтольд був вчора о год. 3. по полудні на одногодинним послуханню у цисаря. Перед полуднем о год. 11. прийняв цисар в Шенбруні міністра спільних справ д-ра Білльського.

Російський цар прийняв вчора на послуханню в. кн. Миколу Миколаєвича, міністра війни і ряд визначних військових личностей.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: Петра і Анастасії; рим.-кат.: Томи. — В суботу: руско-кат.: Івана ліств.; рим.-кат.: Константина еп.

— Недуга Сьв. Отця. Сьв. Отець провів минавшу ніч досить неспокійно і безсонно. О год. 11. вечером др. Амічі ствердив теплоту 38°, вчора рано горячка уступила. Сьв. Отець не хотів приймати поживи і аж на просьбу окружающих спожив дещо молока і яєць. В сім місяці відкликано всі прийняті і повідомлено про се організаторів паломництва Сестри Сьв. Отця безнастанно сидять при Браті. Також і вчора багато кардиналів і дипломатів явилось у Ватикані, щоб спитати про стан здоров'я Сьв. Отця.

„Osservatore Romano“ доносить вчора вечером: Ми є щасливі, що можемо донести, що стан здоров'я Сьв. Отця постійно і поважно поправляє ся. Лікарі ста-

рають ся передовсім усунути причини ослабленя. Сьв. Отець виявив вчора менше неохоти до поживи. З вїткою малої кількості аспірини не давано Сьв. Отцю ніяких ліків. Тому, що діяльність серця є вдоволяюча, понехано встрикнень. Теплота виносить 38°8'.

Однак приватна телеграма з Риму говорить сумніше: Стан Сьв. Отця є поважний. Горячка підносила ся кілька разів поверх 39 степенів. Недужий терпить на ревматизм і на хоробу нирок. Вість, що Сьв. Отець забавив сповідника, причинила ся до повстаня чутки, що стан погіршив ся. Лікарі не позволили на приведення сповідника.

— 3 Парани. „Місіонар в Бразилії“ за марець с. р. пише про висвячене нового руского священика в Парані ось що: О. Іван Гарасимович ЧСВВ., що перед двома роками приїхав з Галичини та перебував в Прудентополі, одержав дня 23. лютого в Понта Гроссі, єрейські свячення. Свячення доконав куритбський єпископ ексц. Іван Брага. Рівночасно свящав ся о. Теодор Кульчицький з С. Павля, з Чина оо. Салезианів. Парохіальний костел (matriz) був перенесений ріжними народностями, особливо цікавими Бразиліянами, бо в Понта Гроссі такого торжества ще не виділи. Першу Службу Божу відправив о. Іоан в церкві прудентопільській в неділю 2. марця. Мимо несталої погоди народу було багато, навіть з подальших колоній. О 9. годині рано впроваджено процесією ново-висвяченого священика з монастиря у церкву; почала ся зараз Служба Божа. Дияконував о. Рафаїл Криницький. При престолі новому священикові асистував о. Ігумен М. Шкірван. По Євангелію проповідав о. Рафаїл. По скінченні Служби Божій уділав о. Іоан благословенства, стискаючи голови чисельно зібраному народови. В торжестві брали участь шеф колонії п. Іван Лех, місцеве латинське священицтво, та руский парох колонії Іваї о. Петро Осінчук.

— Лівідация „старорускої“ партії. Пос. др. Король вступив до укр. соймового клубу яко госпітант і заявив, що небаком стане его дійсним членом. Пос. Трач має піти також слідом п. Короля.

— Статистичний витяг з шематизма гр.-кат. станіславської єпархії за 1913. р. Станіславська єпархія обнімає 440 кв. миль, з котрих 260 припадає на Галичину, а 180 на Буковину і є поділена на 21 деканатів: 19 галицьких і 2 буковинських. Число парохій 432; они обсягають 390 парохами і 39 завідателями. Експозитур 22, експонованих сотрудників 14, системізованих сотр. 37, приватних сотрудників 24, а катехитів 32. Жонатих священиків 422, вдівців 82, безженних 26, монахів ЧСВВ. 13. — Церков мат. 433, дочерних 295, каплиць 58. — Парохій: 67 цисарського наданя, 54 ординариатського, 313 приватного наданя. Число душ гр.-кат. 1,019,053. В 1912. р. померло 15 священиків. — Монастирів ЧСВВ. чотири муж. і 10 священиками, 5 клириками, 11 братами. — Інокії ЧСВВ. при дівочім Інституті в Станіславові 9; в новіцяті 8, а Кудринцях інокії 6. Домів СС. Службениць Пр. Д. М. 13, службениць 60. Настоятелів і професорів в духовній семінарії і ліцею 7; питомців IV. року 18, III. 19, II. 27, I. 21. разом 85. Презвтерів ювіліатів 20, священиків-місіонарів в Америці 4, куратів полевих 2, капеланів 1.

Школи: 354 однокл. рускі, з того 2 з пляном двокл., 84 однокл. польських, 183 двокл. руских, з того 1 з пляном трикл. а 6 з пляном чотирокл. — а 41 двоклясов. польських; 7 триклясових руских, 3 трикл. польські; 37 чотироклясових руских, з того дві з курсом різним, і 37 польських з того чотири з курсом різним, 9 пятикл. польських, 2 з пляном шестиклас. — а рускої нідної. 23 шестиклас. польських — рускої нідної, 8 семиклас. польських, рускої нідної і 3 девятикл. польських, рускої нідної! В п'ятих місцевинах нема поданих шкіль, хотів в дійсності они там мати. В Ганківцях, снати. деканату, є школа з польською викладною мовою на 1167 душ гр.-кат., 10 лат., вірм. 5, жидів 50. Школа ремісничо-промислова в Бучачі. Різнитча в Городенці; садівнича в Заліщиках; деревняного промислу в Коломиї і Станіславові; ганчарська в Коломиї; ковальсько-стельмахарська в Товмачі; шевська в Коломиї; ткацка в Косові; кошикарська в Білій і дві промислово-торговельні. 3 семінарії учительські державні Станіславів, Заліщики, Чортків і 6 приватних, з того 2 приватні женьські з рускою викладною мовою: Василянков в Станіславові і в Коломиї; три польські школи реальні; дві державні

гімназії рускі (Коломия, Станіславів), п'ять польських (Бучач, 2 Станіславів, Коломия, Товмач, три приватні рускі (Копичинці, Городенка, Чортків) і чотири приватні польські (Борщів, Заліщики, Кути і Чортків).

Товариства: 15 Райфайзенек, 10 кас братських, кільканайдять громадських. Спілок молочарських 3, шпихлрив церковних 12, читальняних 3, братських склепів 21. — Товариств руско-кат. молодіжних „Єдність“ 10; бібліотек церковних 8, читальняних парохіяльних 23, братств тверезости 287, в того лиш в 82 місцевостях подане число членів на 22.679 душ і се число треба хіба потроїти, коли в 205 братств нема поданого числа. Число членів деяких братств є навіть дуже поважне, як Станіславів 500, Білобожниця 810, Підпечари 1240, Улашківці 1664 і Старі Кути 2000. — Не менше потішачим є наглядний зріст братств Серця Христового. Число членів в 75 місцевостях виносить 18.030 і се число можна рівнож бодай подвоїти, коли зважати ся, що в 76 не подано числа, між іншими в Бучачі, Станіславові і т. д. (Коломия 530, Кути-ска 510, Устечко 586, Хоростків 580, Ланів 685, Монастирська 675, Пробіжна 700, Лятач 765, Бичківці 805, Ростокі 800, Заліщики 870, Городниця 1.112 членів. Крім сих більших братств є ще много інших, як кілька братств окраси церкви, милосердія св. Івана Милост. спомогання бідних, слуг.

Шематизм виданий фонетичною правописею, коректура дуже совісна, печатних похибок дуже мало. Друк четкий і виразний. Друкарня Льва Данкевича. — о. І. ІІ.

— Українська „Громада“ в Петербурзі — як звідтам доносять — дуже поволеньки рухає ся. Відбувають ся в її льокалі вечерки з танцями, відчити. Недавно був відчит д-ки Марії Смирнової на тему: „Навчане чужою мовою і принципи педагогіки та психології“ в котрім референтка наглядно показала, що наука по школах на Україні може і мусить відбувати ся лиш в українській мові — тоді лиш она може бути корисною. В марці відбули ся загальні збори „Громади“. За першим разом не відбули ся, бо прийшло замало членів. Зі звіту присутні довідали ся, що матеріяльне становище „Громади“ є дуже лухе, так, що нема часом чим і помешкання заплатити. Винні в тім члени, котрі хотіли би мати свою хату, в якій „своя й правда, і сила і воля“ але членських вкладок не хотять платити. Для того постановлено, що на слідуючих загальних зборах рада має подати до загальної відомості сих членів, що зістали виключені з причини незаплати вкладок. Мав також відбути ся вечір в пам'ять М. Лисенка, та не відбуде ся тому, що нема грошей а люди, котрі згодили ся допомогти „Громаді“ в сій справі, в останній хвили усянули ся. Чи буде і на дальше єстувати „Громада“ в Петербурзі, буде се залежати і від членів і від старшини, яку на останніх зборах вибрано.

— Про рускі оселі в Парані пише „Місionar в Бразилії“ в 3. ч. за марець с. р.: Описуючи колонію Жанґаду в 1. ч. „Місionar“ за рік 1913 не маємо вже більше про ю що писати, як тільки пожелати, щоби колонія Жанґада діждала ся свого душпастиря, священника, котрий би осів в сій околиці, де розложили ся колонії Унійон да Вікторія, Антоніо Кандідо, Жанґада, Нова Галіція. Бідний сей парід понад 300 родин руских не має сталого священника, а сю недостатку відчуває кожний та годі зарадити. Поаяк описи наших колоній, перепечатають деякі старокравці часописи, так на сім місци мусимо згадати, з горячим апелем до Всч. руского духовенства в старім краю, що вище згадана колонія потребує конче руского священника і то стало там перебуваючого. На сих колоніях священник удержит ся матеріяльно, бо до парохії входилиб всі Русини мунісіпія Унійон да Вікторія. Правда, вже кілька разів пп. колоністи Жанґади писали до Іх Експ. Митрополита А. Шептицького о священника, але минав час і просьба не увінчалася успіхом. Нема дівоти, бож навіть і самі Іх Експеленція жадному священникови силою не накажуть їхати. Треба людий доброї волі — а в очах Галичини Бразилія є чимсь так страшним, що не один скоріше поїде в північну Америку або Канаду, як межі поселенців бразилійських. Чому се так — най відповідають обставини бразилійські, що таке понятє витворили у старо-кравчих. Се не тільки на Жанґаді добуває ся таку пекучу потребу сталого священника, але і колонії в околиці Куритиби — велика ко-

лонія Вера Іварані, потребують їх і то доконче. Літа минають, а вже їх уліпило 16 — молодіж росте, що буде з поколіннями будучими — не знаємо, скорше догадуватися треба, що з новим поколінням буде зле в будучі часи. А поки що молимося, щоб післяв Господь ділателів у свій виноград, бо живо велике, а ділателів мало.

Молились нам треба доконче за наших Владак-єпископів руских в старім краю, бо тільки Они одні можуть нам поліпшити нашу долю в сім напрямі браку священства. До Них, Тих Великих Мужів, що о нас пам'ятають і колись нам вимолять у Апостольської Столиці нашого руского Єпископа у Бразилії, до Них звертаємося з покірною просьбою о присланні нам священників.

Пристаємо тепер до опису нової, перед 4 роками основаної, колонії Іваї (Ivay). Она лежить в середущій Парані, майже в простій лінії на північ від Прудентополя. Є се велика колонія — основана 1908 р. Спершу мала назву Мігель Кальмон (бувшого міністра рільництва), та опісля надано їй назву від великої ріки Іваї, бо колонія ся тягне ся майже аж по згадану ріку. Колонія Іваї належить до мунісіпія Іпіранґа, міста віддаленого від колонії 5 миль. Властива колонія тягне ся майже від місточка чисто бразилійського Бом Жардін (давня Еньшувія) аж до ріки Іваїні (доплив Іваї) т. є в довжину майже 11 миль; еслиб взяти її ширину, то не тягнесь більше 13-ти кілометрів. Колонія сама в своїх початках завдячує свій розвій виправному чоловікові, що був від початку її директором. Се теперішній паранський міністер фазенді Др. Фрэнко. Для колонії був він щиро відданий і старав ся всіми способами оселю піднести. Що може підчас єго урядованя в дечім склалась Русинам яка кривда — радше в тім вина не єго, як „славних товмачів“, що Русинів ненавиділи та бажали перетворити колонію Іваї наскрізь руску — в польську. Та дарма, не вдалось. Годі з колонії, де 400 руских родин — зробити польську, що числить всего не більше 150-ти польських родин. Ся колонія ділить ся на 4 менші оселі: Іваї (люди звуть до нині Кальмон), Сан Роке, Терезіна і у віддаленю більше 30-ти кілоом. оселю Тайо. Кожда з тих осель не дежить близше себе трох миль — а хоч окремі, творять одну колонію під назвою Іваї, а в справах церковних творять одну руску парохію, утворену 1911 р. з осідком священника в місточку Іваї (Кальмон). Ся колонія отворена в маю 1908 р., а заряд колонізаційний робив так, що всегда новопривбувших посував чим раз дальше від осередка. Вперед поселили ся люди на Кальмоні, опісля в С. Роке, при кінці на Терезіні. З привбувших доси переселенців, деякі вернули в Галичину — однак не багато, всего кілька родин. Ціла колонія Іваї займає 16.274 гектарів землі. Крім сего багато емігрантів старих (з інших колоній) перенеслось сюда з початком еміграції і закупили собі землі приватні у Бразиліанів. Зі старих емігрантів осіло тут найбільше з колонії Прудентомільської і Ріо Кларейської. Всіх руских родин на цій колонії Іваї є 420.

— Приписи про кінематографічні представлення. Урядова „Gazeta Lwowska“ оголошує інструкцію намісництва на основі розпорядку міністерства, яким упрямлює ся уряджене кінематографічних представлень. В будучині цензурою буде займатися виключно намісництво, а не, як доси було, староство або поліція. При намісництві буде для сеї цілі утворена окрема комісія. У Львові відбувати ся буде цензурування в льокалі „Першого гал. підприємства кінематографічних фільм“. Власники кінематографів з інших міст мають присилати до намісництва до затвердження цензурні карти, видані іншими властями краєвими і дирекцією поліції у Відні. Без дозволу намісництва рішучо не вільно виставляти образів, котрі вже раз були цензуровані іншими властями; в тій цілі має відбувати ся контролю над представленням. Відтак інструкція намісництва містить приписи що до операторів, внутрішньої служби, плякатів ітд.

— Величезні області землі. В аграрній комісії рос. держ. думи знаходиться новий начерк головного заряду рільничого „про заохочуване приватних підприємств до управи державних пустарів“. Величезні ґрунти лежать у східнім Сибірі, Туркестані, степовім генерал-губернаторстві, в округах тургайським, уральським, також в північних частях ґлоб. оленецької, вологодської, пермської і віяцької. Вистане

сказати, що загалом в надамурськім краю є 77 мільонів десятин землі зовсім неварушеної; в надморській області 40 мільонів десятин ліса; в пермській і віяцькій губернії 16 мільонів ліса; навіть недалеко від Петербурга в оленецькій губернії вільні скарбові ліси займають простір 6 мільонів десятин. На тих великих просторах можна розвинути у високій степені рільництво, годівлю худоби, риболовлю, молочарство. Доси право не позваляло продавати скарбових ґрунтів приватним особам. Сей новий начерк закона позваляє продати до 5000 десятин в одні руки або за заплавою з гори або на рати.

— Австрійський окружний лет. Акційне товариство, Георг Шіхт, жертвувало австрійському клубови летунів у Відні 100.000 К на нагороду і розписане летничого конкурса для Австро-Угорщини. Сей лет має відбути ся у вересні с. р. Через які місцевини буде він прямувати, сего ще не постановлено. Догодують ся, що лет обійме Відень, Прагу і Будапешт. Окружний лет буде називати ся „летом Шіхта“.

— Жалоба в Атегах. Коли прийшла до Атен перша вість про смерть короля Юрія, позамикано зараз всі каварні, кінотеатри і інші прилюдні домівки. На улицях задержували ся ґурти перехожих і тихцем допитували ся про подробиці замаху. Коло півночі видали днівники надзвичайні додатки в жалібних рамках. які розкуплено за час одної години. Все населене, яке перше було неприхильно настроєне до короля, оплакувало тепер єго смерть тим щиріше, що ся сумна вість наспіла саме в хвилі загальної народної радості і триумфів з побіди.

На другий день виставили мешканці Атен в вікнах своїх склепів і приватних домів портрети короля з написею: „велика народна жалоба“. Чорними прапорами прибрали они майже всі будинки, а навіть на передмістях не було дому, з якого криші не звисав би чорний прапор.

— Смерть Генриха XIV. кн. Райс. В суботу, дня 29. марця помер в Гера, столиці князівства Райс-Гера-Шляйц-Любенштайн-Еберсдорф Генрих XIV, князь з молодшої лінії Райс. Покійний уродив ся 1832. р. в Кобурзі, ходив на університет в Бон, служив в ґвардії в Почдамі, одружив ся в 1858. р. з віртемберською княгинею Аґною, а в 1867. р. обняв престол по смерті свого батька. — Князівство Райс має 826 кв. клм., а 144.584 мешканців, з чого 140.640 є протестантів, 784 католиків, 844 інших християн а 290 жидів. В райскім князівстві є 6 міст, межі ними столиця Гера, чотири торгові місточки і 163 села. Князівством правлять два ландрати, а найвищою інстанцією є міністерство поділене на п'ять відділів. Князь був двічі одружений. По смерті першої подружки, з якою мав двоє дітей, одружив ся з акторкою Фридрихою Грець, яка півнішше одержала від саского короля титул баронів Сальбурґ. Покійний князь не володів вже від 1892. р., а краєм правив єго син, кн. Генрих XXVII.

— Хто уживає товарів з маркою У. П. Т., починає ся до піднесення поваги Товариства і піднімає жертву фабриканта на рідну школу.

— Антіварі і Дульчіно. Одинокі дві пристані Чорногорців: Антіварі і Дульчіно, се радше бідні рибачкі оселі, як пристані, повні промислового життя. Маленьке Антіварі, віддалене від моря о годину дороги числить ледве 1.290 мешканців. Кількасот домів, розкинутих між горбками і лісами, представляють чудово гарний вид. Населене переважно католицьке, бо ту є осідок католицького архієпископа. Лише малий процент становлять Альбанці. Пристань вибудовано італійське підприємство 1909. р. при значнім накладі грошей, однак она не дає кораблям підчас бурі достаточного захисту. Саме місто, неукріплене, має стару, ще з турецьких часів, безвартісну цитаделю і з тих часів походять старі мурі, котрі вже валять ся. Зелізняці, що веде звідси до Вірбазар, вибудована також італійськими грішми. Мала машина поволеньки тягне кілька возів. Супроти зростаючого руху вивозового сей рід комунікації зовсім не вистає. З пристані Антіварі вивезено в р. 1911. коло чверть мільона сотнарів товарів до Австрії і до Італії. Не вчисляючи постійно курсуючих кораблів виплило з пристані в сім році 9 великих кораблів з 7.874 тонами і 135 вітрильних кораблів з 7.269 тонами поємности. Антіварі, котре в середніх віках належало до Венеції, здобули Турки в р. 1573. і вже від

сего часу ніколи до Венеції не вернуло. Аж в 1877. р. нинішній король Никола на чолі чорногорського війська здобув Антіварі, а берлінський договір 1878. р. признав се місто Чорногорі.

Лише 22 кілометри віддалі ділять Дульчіно від Антіварі. Високі старі охоронні мурі, старе замчище на горі, надають містовині пів східний вигляд. Мешкають ту переважно Альбанці а число їх доходить до 5.000. Місто і пристань розвивають ся що раз більше, від коли упрямлюєно русло ріки Бояни. Она лучить пристань з містом Скордою і є головною артериею комуїкації. Дульчіно, котре до XII. в. належало до візантійської держави, здобули насамперед Серби, відтак Венеція, в р. 1571. Турки а вкінці Чорногорці під проводом короля Николи і від берлінського договору в 1880. р. се місто постійно належить до Чорногорі.

— Сто тисяч передплатників. Виходяче від 19 літ в Грудзюндзі (західні Пруси) три рази на тиждень польське письмо для народу „Gazeta grudziądzka“ розходиться тепер в 105.536 числах. Коли то у нас, хоч би яка популярна часопись, буде мати бодай четвертинну тих передплатників?

— Жертви готівкою не звільняють нікого від обовязку жаданя купонів У. Т. П. і уживаня товарів з маркою У. Т. П.

Оповідки.

— 3 Товариств. XIV. звичайні загальні збори „Народний Дім“ в Стрию відбудуть ся дня 14. цвітня о год. 3. зглядно 4. по пол. у власній салі. — XVIII. звич. заг. збори Задаткової Каси в Стрию відбудуть ся дня 17. цвітня с. р. о год. 1. а при недостатці приписаного комплекту о год. 2. по пол. в салі „Народного Дому“ в Стрию. — Заходом українських Товариств в Станіславові відбуває ся нині дня 10. цвітня 1913 в салі товариства ім. Монюшки концерт в 52. роковини смерті Тараса Шевченка при співучасті п'яністки п. В. Гузарової, хору станіславського „Бояна“ і військової оркестри 58. п. п. — Заг. збори Тов. „Руска Каса в Борині“ відбудуть ся дня 14. цвітня о год. 12. в домівці читальні.

— Наша правопись, спогадав Іван Верхратський Львів 1913. Накладом автора, ціна 30 сотиків. Важну під теперішню пору розвідку можна дістати в книгарні Н. Тов. ім. Шевченка і у автора.

Олександр Барвінський.

Спомини з мого життя.

(Дальше).

20. Недуга і смерть мого брата Володимира і Іполіта. Неоправдані клевети кидані на мене з нагоди зміни редакції „Діла“. Письмо „Ради видавництва „Діла“ до мене.

Покріпивши своє здоров'я і зібравши в побиту в Чехах чамало помічень і досвідів, вернув Володимир з кінцем вересня до Львова і забрав ся з новим жаром до роботи, та почав видавати тричі в тиждень „Діло“ з новим роком 1883., а так само і інші справи не обходили ся без єго живої участі. Не міг я єго тоді відвідати, бо я сам знов занепадав на здоров'я, але моя подруга, бувши осеню у Львові впевила ся, що брат мій значно поправив ся виглядом і нове в него вступило життя. Лікар однак, виправляючи єго з Карльсбаду, поручив єму берегти ся перед всякою перестудою. Тимчасом мимо мові остероги вибрав ся Володимир, ведений родинною любов'ю, на весіле сестриця, Софрона Левицького на св. Михайла, до Тишківце, в Городенщині. Наслідком сніговиці простудив ся там і після повороту до Львова попав у тяжку нервову недугу. „Причина мові слабости“, писав він мені на новий рік 1883., „не єсть надмірна праця, як Ти думаєш, але Софронове весіле. Не роблю для родини нічого сенько. майже з ніким не переписую ся, можна сказати, зіврав я мало що не всі звязи родинні — тож у відплату за те мов занедбане хотів я бодай раз заступити родину там, де она не могла бути. Я поїхав на весіле Софрона, бо по Карльсбаді чув ся я так здоров і сильний, як ніколи від десятиох літ. Тишківці втегували цілу мою курацію“.

Мимо морального страданя, якого єму

довелось в ту пору визнавати від своїх і від москвофілів, і мимо тілесного терпіння від нервової болізни, не переставав трудитись. Але після нового року недуга звалила його на постелю, з котрої вже не подвигнувся. На саме Богоявлення 1883 р. дістав я вість від проф. Гладилевича, що брат мій Володимир дуже хорий та щоб я кочче приїхав. Тогож дня таки виїхав я до Львова та ледво вговорив його, щоби дозволив вїзвати д-ра Кшечуновича, котрий найшов стан вельми поважний задля недомоги серця. Я не відступав його весь тиждень, а що був приневолений відїхати до Тернополя задля переведення курсової клясифікації кандидатів, отже брат Осип прибув на кілька днів, поки я полагодив шкільні справи і знов міг замість Осипа бути коло Володимира. З 1-го на 2-го н. ст. лютого тяжко страдав він від нервових болів у ночі, а прийнявши св. Тайни дізнав значної пільги і на другий день розмовляв із знакомими, що його відвідували при нагоді наради, яка відбувала ся весь день в кімнатах редакції в справі передачі редакції „Діла“ д-рови Антонови Горбачевському у, бо пасмо життя Володимира видимо добігло до кінця. До тих нарад покликувано від часу до часу і мене з прилеглої кімнати брата. На тих нарадах домагав ся я задля безпеки напругу, наданого „Ділу“ моїм братом, щоби окрім редактора, д-ра Горбачевського, і адміністратора часопису, проф. Даміана Гладилевича, збори акціонерів признали третім співвласником „Діла“ також мене (я мав там два уділи по 50 зр.) яко представника родини того, що жертвував життя своє для цілої справи, та щоби для увіковічнення його пам'яті призначено частину доходу з „Бібліотеки повістей“ (додатку до „Діла“) на сипендію його імені. Справа мимо кількогадинних нарад не могла бути зараз наочно рішена, а бажаною спокоем для умиротворючого брата згодив ся я на уложені Радю видавництва „Діла“ кодициль, котрий о 6-й годині вечером подано до підпису Володимирови. Сим кодицилем призначував Володимир д-ра Антона Горбачевського до дальшого ведення видавництва „Діла“.

Після того рада була відложена на другий день (неділю дня 4. лютого н. ст.) у д-ра Корнила Сункевича, всі розійшли ся з редакції і я остав від 6-ї години вечер сам з Володимиром. Глухий гамір, що долітав з сусідньої кімнати від виходячих звідтам учасників ради здав ся ему приїздом брата Осипа а надія побачитись з ним оживила на хвилю його трудне тіло і я розмовляв ще з ним кілька хвилю про родинні і народні справи. По 7-й годині вечером забрав ся він троха продрімати після безсонної ночі і трудного дня і сам обернувся до стіни а по недовгій хвилі удар серця положив кінець його трудливиому життю в 33-ім році віку. Хоч в останніх днях тяжкої недуги, коли пераз насувалися Володимирови гадки про смерть, висловлював він бажане спочивати на кладовищі в родинній селі, однак в порозуміню з братами і друзями його рішив я, щоби тілні його останки спочили таки у Львові, де трудив ся для Русі і де докінчив життя, щоби могила його була приступна для всіх Русинів і нагадувала їм його імя і працю. На личаківській кладовищі правобіч недалеко входу, біля могили М. Шашкевича, вносять ся на его могилі пам'ятник сплижовий здвижений жертвами Руси і лентами родини. Ся передчасна смерть Володимира була важким ударом для народу і для нашої останніми роками навіщуваної нещастями семі, а передовсім для мене, бо у нас обох була все одна думка, одно бажане, в усім одиодушність і невимовно між нами щира і горяча любов.

Сим однак не закінчили ся наші нещасні пригоди, бо небавом після того 17. мая 1883. р. помер мій найстарший брат о. Іполіт в Несторівцях, похоронений там поруч могили матері.

Не причував я навіть, що лихі люди по 30-ти майже роках надужують імені мого дорогого брата Володимира, щоби, накидаючись на его оборонців, виступати з нечуваною клеветою проти мене і тим способом знеславлювати мене перед сьвітлом і обиджувати найдорожші почування мої для мого покійного брата. Ось в 1911. р. в тім самім „Ділі“, до котрого засновин я приложив руки і стілько потрудив ся для него пером, для котрого брат мій жертвував свою будучину і

приніс в жертву своє здоров'я і життя, появил ся ціла збірка поганих памфлетів п. з. „Наші християнські суспільники“ (видавна відтак окремою перепечаткою). Безіменний автор запевняв там, начеб я „вже в хвилі, коли Володимир лежав в передсмертній агонії, домагав ся від него заперечення важности зложеної в присутности більшого кружка людий заяви, якою редакцію „Діла“ повірював д-рови А. Горбачевському“ і вмовляв в мене, що я „навіть супроти маєстату смерти брата з амбіції не перестав думати про забезпечення своїх прав особистих і свого личного впливу на „Діло“, щоби при помочи его досягнути свої аспірації“.

Який мав се бути вплив, зазначив я тут в горі, бож не бажав і не міг я ані стати редактором ані присвоїти собі „Діла“, а в останніх часах виявило ся наглядно, що мого домагане відповідного впливу на збережене напругу наданого „Ділу“ моїм братом було зовсім оправдане, коли сей дневник віддано на поталу радикально-соціалістичним живлам, так що коли би пок. Володимир встав з гробу і глянув на своє діло, певно вдруге умер би. В дійсности однак навіть „Бібліотека повістей“ остала при „Ділі“, хоч проф. Д. Гладилевич предлагав мені, щоби я переніс її до Тернополя і взяв видавництво в свої руки і я остав і на дальше дописцем „Діла“. Ті коромоли, які дехто намагав ся поробити між мною а пок. Гладилевичом, розвіяли ся зовсім і я з ним оставав до кінця життя в дружних і політичних взаєминах, а на его похороні вінголосив прощальну промову. (Про дальші політичні взаємини з проф. Гладилевичом буде мова в третій часті Споминів). Крім того і рада видавництва „Діла“ певнилася ся про безосновність підворів, кинених одним коромольником, і надіслала мені таку заяву (поміщую навіть без зміни правописи):

„Высокоповажанный Добродію!

„Рада видавництва „Діла“ на засіданню д. 14. с. м. приняла до вѣдомости заявленіе проф. Гладилевича, що кавцію для „Діла“ лишить и на дальше, такъ какъ доси, и урадила, Вамъ, Добродію, выразити письменно щирю подяку за Вашу готовность, съ якою Вы въ такъ трудной для издавництва хвилі радѣ булысьте подати помѣчну руку народному дѣлу. Заразомъ почував ся Рада до обовязку перепросити Васъ за тѣ труды, на які — бути може — наразила Васъ якъ опосля показало ся, безъ потреби.

Отъ Рады издавництва „Діла“
У Львовѣ д. 16. грудня 1883.

Въ заступствѣ предсѣдателя
Ю. Романчукъ
Подлящескій секретарь.“
(Дальше буде).

— **Справлене похоби.** У вчерашнім числі на 4. сторіні в 2-ім стовпці 3-та стрічка з гори має бути Корнило Устианович (а не Кирило).

Телеграми

з дня 10. цього тижня.

Рим. „Tribuna“ пише, що Св. Отець лежить хорий на уремичне зажене та інфлюенцу получену з ослабленем серця. Нині не було горячки.

Відень. „N. fr. Presse“ помістила на першій місці заяву всіх православних єпископів Австрії, підписану між іншими черновецьким митрополитом Рептою, єпископом Зубковичем та другими достойниками православної церкви. У сій заяві підписані в острій і рішучий спосіб протестують проти жадань панславистів і російських націоналістів що до контролів Росії над православними церквами на Буковині і взагалі в цілій Австрії. Підписані застерігають виключно собі право виконування опіки над повіреними їм церквами і не дозволять в ся справу мішати ся Росії.

Петербург. Півурядова „Россія“ заявляє, що чутки про відставку міністра заграничних справ Сазонова є зовсім неправдиві.

СКЛЕП НА ПРОДАЖ. Товар. кредит.-торгов. „Руска Каса“ в Кристинополі має на продаж з вільної руки одиникий в цілім місті склеп християнський. Річний торг 30.000 К. — Близших відомостей уділить Дирекція „Рускої Каси“ в Кристинополі. 59(3)

Асекуруйте своє майхо від огню в „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народу.

Кождий Русин повинен асекуровати ся тільки в руским товаристві взаїмних обезпечень **„ДНІСТЕР“**

Нема жадного иншого руского тсвариства асекураційного, тільки один

„ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпечення селянських буд-нків.

„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1912 виносить зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двоох господарів на оцінятелів.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „ДНІСТРІ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ виносять з кінцем 1912 року 3,910.293 корон.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпечення на житє у всіх догдних комбінаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНІСТРІ“ можна обезпечити від крадени з вломом движимости всякого рода, а товариства кредиторів готівку, цінні папери і векслі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Рух залізничних поїздів

обовязуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-європейского.

Замітка. Поїзди поспішні означені г-убим друком. Години нічні від 6⁰⁰ вечером до 6⁰⁰ рано означені підчеркненням чисел минутних.

Візгиз зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12³⁵, 8⁴⁰, 8²², 8³⁵, 2⁴⁵, 3⁴⁵*, 5⁴⁶†, 6⁰⁵, 7⁰⁰, 7³⁰, 11¹⁰.
*) до Ряшева.
†) до Мшани.
До Підволочиск: 6¹⁰, 10³⁵, 2²⁷, 2⁵⁰†, 8⁴⁰, 11¹³.
†) до Красного.
До Черновців: 2³⁰, 6¹⁰, 9¹⁵, 9³⁷, 2²⁵, 3⁰⁵*, 6²⁸†, 7⁵⁵*, 11⁰⁰.
*) до Станіславова. †, до Коломиї. *) до Ходорова кожного попереднього дня перед неділю і сьвятом.
До Стрия: 6⁰⁰, 7³⁰, 1⁴⁵, 6⁵⁰, 11²⁵.
До Самбора: 6⁵⁸, 9⁰⁵, 3⁵⁰, 10⁵⁶.
До Сокала: 7³⁵, 2²¹, 8⁰⁰, 11³⁵*).
*) до Рави рускої (лише в неділі).
До Яворова: 8⁴⁰, 5⁴⁵.
До Підгаць: 5⁵⁵, 4⁵³.
До Стоянова: 7⁵⁵, 6⁰⁰.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиск: 6²⁵, 10⁵⁵, 2⁴², 3⁰⁷†, 9⁰¹, 11³⁰.
†) до Красного.
До Підгаць: 6⁰⁹, 1²¹*, 5¹⁵, 10⁴⁰§).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.
До Стоянова: 8¹², 6¹⁷.

з двірця „Львів-Личаків“:

До Підгаць: 6²⁸, 1⁴⁰*, 5³⁶, 10⁵²§).
*) лише до Винник. §) до Винник лише в суботу і неділю.

Поїзд поспішний зі Львова до Підволочиск відїздить о год. 2 мін. 16 по полудни з перону 2, Нр. сходів ІІ.

Поїзд особовий зі Львова до Красного відїздить о год. 2 мін. 50 по полудни із західного тору перону 4 Нр. сходів ІV.

Поїзд особовий зі Львова до Станіславова відходить о годині 2. мін. 35 по полудни з перону 3 Нр. сходів ІІІ.

Локальні поїзди.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6⁰².

на головний дворець:

З Брухович: що дня 6⁵⁵.

Дяка потребує від 1. мая парохія Качика з добрим голосом, молодого не жонатого, испытаного, щоби міг провадити хор. Платня 40 корон місячно, мешканє і доходи. Близша відомість греко-кат. Ур. пар. Качика, Буковина. 511(10)

!!! Свій до свого !!!

Перший Український Висилковий Дім
Музичних Струментів

ОРКАН

у Львові, ул. Тиха ч. 1.

поручає по найдешевших цінах: скрипки, басы, цитри, флети, кларнети, труби, бубни і т. д. та закладає цілі сокольські, січові, читальняні й шкільні струнні або дугі оркестри на всякий склад.

Цінник даром.

!!! Купуйте !!!

одобрений Радюю шкільною краввою і видавним накладом „Видавництва Чина св. Василя В.“ в Жовкві підручник

А-ра Богдана Барвіньського п. з. „Оповіданя з рідної історії“.

Підручник обнимає 190 сторін тексту XXXVI сторін ілюстрацій (числом 53) на кредитових папері і 2 мапки. В гарній полотної оправі коштує всего 2 К 20 с.

Сей підручник є першим підручником рідної історії для руских середніх шкіл і дає шкільній молодіжці в перше повний образ нашої бувалиці. Писаний так, що надає ся не лише для учеників І. класи середніх шкіл, але при достатку иншого підручника й для учеників вищих клас, для руских виділових шкіл, для семінарий і ліцеїв та до кваліфікаційних іспитів на народних і виділових учителів.

Надає ся він до науки в дівочих та хлопчачих бурсах і інститутах, а ізза своєї приступности також для наших читальнь, для селян і міщан. З хисном може повчити ся з него нашої історії й кождий освічений Русин, що не має часу розчитувати ся в обємистих книжках.

У Львові набувати можна в Книгарні „Наук. Товариства ім. Шевченка“, Ринок 10